

Dosarul nr. 2ra-1128/19

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Central (jud. E.Popovici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Vl. Clima, A. Malfi, E. Palanciuc)

DECIZIE

03 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Compania Aeriană „Air Moldova” Societate cu Răspundere Limitată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Baveltschi împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Lider-Tur”, Companiei Aeriene „Air Moldova” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor cu privire la încasarea compensației și a prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 13 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 04 octombrie 2017, Veaceslav Baveltschi, reprezentat de avocatul stagiar Veaceslav Domenco, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Lider-Tur” (în continuare SRL „Lider-Tur”), Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova” (în continuare ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”), intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor solicitând încasarea de la pârâți, în mod solidar, compensația pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, contra voinței sale, în sumă de 250 de euro, echivalentul în valută națională conform cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii, a sumei de 30000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la 31 august 2016, pentru aceeași dată, de către SRL „Lider-Tur” a fost eliberat un bilet de zbor pe numele lui Veaceslav Baveltschi, cod de rezervare QSQ07, pe ruta Chișinău-Bodrum, cu transfer în aeroportul Ataturk-Istanbul, ruta 9U 745, Chișinău -Istanbul, ruta KK 042, Istanbul-Bodrum. Astfel, la 31 august 2016 ora 13:30 a decolat de pe Aeroportul Internațional Chișinău și la ora 14:40 a aterizat pe Aeroportul Ataturk-Istanbul, unde urma să aștepte 2 ore și 30 minute și la ora 17:10 urma să fie îmbarcat în alt avion ruta KK 042 Istanbul-Bodrum, cu care urma să ajungă la ora 18:20 la ultima destinație a zborului-or. Bodrum. Astfel, la momentul când urma a se îmbarca în avionul spre

Bodrum, i s-a refuzat îmbarcarea contra voinței sale. Cauza refuzului nu a înțeles-o imediat, deoarece nu cunoaște limba turcă, iar un translator nu i-a fost asigurat, motiv pentru care a rețrăit și a avut un stres psihologic, neștiind cum să acționeze în asemenea situație, prin ce i s-au cauzat suferințe psihice. Ulterior, găsind o modalitate de comunicare cu angajații aeroportului, a înțeles că i s-a refuzat îmbarcarea contra voinței sale în avionul cu care urma să plece până la Bodrum, din motiv că biletul era anulat și nu era în sistem, fiind nevoit să procure un alt bilet cu nr. 662402405466 pe ruta Istanbul- Bodrum, ajungând cu întârziere la destinația finală.

Totodată, a menționat că la revenire în țară, a înaintat o reclamație către SRL „Lider-Tur”, precum și către ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, expunând evenimentele desfășurate și solicitând rambursarea costului total pentru segmentul neutilizat Istanbul-Bodrum din biletul de avion pe care l-a procurat de la SRL „Lider-Tur”, dar și a cheltuielilor ce le-a suportat în Aeroportul Ataturk-Istanbul în legătură cu refuzul de a fi îmbarcat contra voinței sale în avionul care urma să zboare spre or. Bodrum. Conform proceselor-verbale nr.31/17 din 24 noiembrie 2017 și nr.2/34 din 16 februarie 2017, întocmite și semnate de membrii comisiei de examinare a reclamațiilor pasagerilor ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, s-a stabilit cu certitudine că a procurat bilet pentru cursa Chișinău-Istanbul-Bodrum, iar la cursa pentru Bodrum nu i s-a permis să zboare, din motiv că nu era în sistem, fiind nevoit să procure un alt bilet. Drept urmare a fost emisă decizia privind rambursarea costul total al segmentului neutilizat Istanbul-Bodrum din biletul de avion în valoare de 991,00 de lei și costul cheltuielilor adiționale în sumă de 513 lei. Astfel, la 04 martie 2017 de către SRL „Lider-Tur” i s-a achitat costul total pentru segmentul neutilizat Istanbul-Bodrum din costul biletului de avion, în valoare de 991,00 de lei, însă nu i-a fost achitată despăgubirea prevăzută de Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborului, aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr.838 din 08 noiembrie 2012.

Reclamantul a afirmat că având în vedere că distanța aeriană între or. Chișinău și or. Bodrum constituie 1116,16 km, la 29 mai 2017 a înaintat o pretenție către SRL „Lider-Tur”, prin care a solicitat să-i fie achitată compensația în valoare de 250,00 de euro pentru refuzul de a fi îmbarcat contra voinței sale în avionul cu care urma să zboare până în Aeroportul Bodrum. Prin răspunsul nr.02 din 28 iunie 2017, SRL „Lider-Tur” i-a comunicat că responsabilitatea pentru refuzul de îmbarcare sa în avion contra voinței sale îi revine ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, fiind remisă pretenția în adresa ultimului pentru examinare, însă, care a rămas fără răspuns.

La fel, a precizat că, ulterior, a depus o cerere către Agenția pentru Protecția Consumatorilor, prin care a solicitat efectuarea unui control la SRL „Lider-Tur”, precum și stabilirea că nu au fost aplicate prevederile Capitolului V al Hotărârii Guvernului nr.836 din 08 noiembrie 2012 pentru aprobarea Regulamentului privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, care prevede o compensație pentru refuzul de îmbarcare a pasagerilor împotriva voinței lor. Totodată, a solicitat emiterea unei prescripții în adresa SRL „Lider-Tur” cu privire la înlăturarea neconformităților și anume neachitarea compensației în modul stabilit. Prin răspunsul nr.27/06-2891 din 16 august 2017, Agenția pentru Protecția

Consumatorilor l-a informat că este în imposibilitate de a efectua un control inopinat întru elucidarea neconformităților admise de agentul economic, din cauza că se află în proces de reorganizare, indicând că pentru a-și apăra dreptul încălcat urmează să se adreseze în instanța de judecată.

În ceea ce vizează pretenția despre repararea prejudiciului moral, reclamantul a menționat că, după decolarea avionului cu care urma să zboare până la destinația finală-or. Bodrum și până la găsirea unei modalități de a comunica cu lucrătorii Aeroportului Istanbul, procurând un alt bilet, a rămas în Aeroportul Ataturk-Istanbul, necunoscând limba turcă și fără un bilet valabil. Mai mult, a rămas într-un aeroport în care anterior cu o lună avusese loc un atac terorist, în urma căruia au decedat mai mult de 40 persoane și mai mult de 200 persoane au fost rănite. Or, în Turcia avusese loc o tentativă de lovitură de stat, aeroportul fiind patrulat de militari și polițiști turci. Aflându-se pe teritoriul aeroportului cu bagajele, dar fără un bilet valabil, trezea suspiciuni din partea reprezentanților forțelor de ordine turcești, mai ales ținând cont de situația tensionată din Turcia. Totodată, nu putea explica situația creată, deoarece nu cunoștea limba turcă, deci se afla într-o stare de risc iminent de a fi reținut de forțele de ordine turcești, retrăind și suportând un stres psihologic, neștiind ce să facă și cum să procedeze în atare situație, fiindu-i cauzate suferințe psihice.

Prin hotărârea din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central, s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bavelchi împotriva SRL „Lider-Tur”, ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor cu privire la încasarea compensației și a prejudiciului moral.

Prin decizia din 13 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Veaceslav Bavelchi și s-a casat hotărârea din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bavelchi împotriva SRL „Lider-Tur”, ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor cu privire la încasarea compensației și a prejudiciului moral și s-a emis o nouă hotărâre de admitere parțială a cererii de chemare în judecată depusă de către Veaceslav Bavelchi și s-a încasat de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” în beneficiul lui Veaceslav Bavelchi indemnizația în mărime de 250 de euro, echivalentul în lei moldovenești la momentul executării hotărârii, prejudiciul moral în mărime de 1000 de lei; în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate; s-a încasat de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 250 de lei.

La 22 aprilie 2019, Compania Aeriană „Air Moldova” Societate cu Răspundere Limitată (în continuare Compania Aeriană „Air Moldova” SRL, după reorganizarea ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”) a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 13 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, încasarea taxei de stat achitate la depunerea cererii de recurs.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de judecată a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului, având în vedere prevederile art. 432 alin.(2) lit. b), d) Cod de procedură civilă.

Totodată, a opinat că instanța de apel a determinat incorect obiectul probațiunii, adică circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, care trebuie determinate definitiv de instanța de judecată pornind de la temeiul pretențiilor și obiecțiilor părților, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate. Stabilirea incompletă a circumstanțelor de fapt care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei are ca efect aplicarea eronată a normei de drept material și, prin urmare, duce la casarea deciziei instanței de apel și instanței de fond. Prin urmare, controlul de către instanța de recurs a normelor de drept material impune în mod obligatoriu și verificarea corectitudinii de stabilire a obiectului probațiunii.

Recurentul a afirmat că instanța de apel a dat o apreciere subiectivă a modului de interpretare a prevederilor art. XVI pct.3 (a) din Convenția IATA cu privire la Clauzele generale de transportare a pasagerilor și mărfurilor” care stabilesc că transportatorul poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat pe segmentul său propriu. Astfel, efectuarea cursei pe segmentul Istanbul - Bodrum a fost în sarcina companiei aeriene „Atlasjet” și respectiv Compania Aeriană „Air Moldova” SRL nu poate duce răspundere pentru compania aeriană „Atlasjet” care a refuzat îmbarcarea pasagerului Veaceslav Baveltschi. Instanța de apel nu a luat în considerare în baza biletului de călătorie ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” s-a obligat să transporte pasagerul la data de 31 august 2016 pe itinerarul Chișinău (KIV)-ora 13:30, cu aterizarea în Istanbul (IST)-ora 14:40. Intimatul nu a avut obiecții față de transportator la cursa în cauză. Mai mult, decizia instanței de apel contravine prevederilor art.990 Cod civil, conform cărora transportatorul succesiv sau combinat de persoane, cel care efectuează transportul în cursul căruia s-a cauzat prejudiciul este răspunzător, cu excepția cazului în care, printr-o stipulație expresă, unul dintre cărauși și-a asumat răspunderea pentru întreaga călătorie. Astfel, în opinia recurentului, instanța de apel nu a luat în calcul toate circumstanțele de fapt și de drept relevante cauzei civile și a emis o decizie care nu s-a bazat pe vreun suport probator, însă doar pe simplele declarații verbale ale reprezentantului intimatului, afectând echitatea în justiție. În cazul răspunderii civile contractuale sarcina de a proba fapta ilicită, prejudiciul cauzat și legătura de cauzalitate dintre acestea revine părții care le invocă. Astfel, intimatul nu a probat fapta ilicită, nici prejudiciul și mai mult, nici legătura de cauzalitate dintre acestea, iar demonstrarea nevinovăției de către apelant nici nu s-a impus.

Recurentul a declarat că prin decizia instanței de apel s-a decis încasarea indemnizației în mărime de 250 de euro echivalent în lei moldovenești, însă noțiunea de indemnizație nu se regăsește nici într-o lege națională sau internațională în partea ce tine de achitarea pasagerilor în caz de refuz de îmbarcare la cursa aeriană.

Totodată, a considerat ca fiind neîntemeiată decizia instanței de apel, emisă cu încălcarea prevederilor art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, or, conform cererii de apel, Veaceslav Baveltschi a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei hotărâri noi sub formă de decizie prin care să fie admisă parțial cererea de chemare în judecată cu încasarea de la SRL „Lider-Tur” în beneficiul intimatului a compensației în mărime de 250 de euro, încasarea de la SRL „Lider-Tur” și ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, în mod solidar a prejudiciului moral în mărime de 30000 de lei.

La acest subiect, recurentul a evidențiat că prin cererea de apel înaintată s-a

constatat faptul că Veaceslav Bavelchi a fost de acord cu aplicarea termenului de prescripție în privința cerinței cu privire la încasarea sumei în mărime de 250 de euro. Astfel, instanța de apel urma să se expună doar în limitele pretențiilor înaintate de Veaceslav Bavelchi. Or, în contextul prevederilor art. 9 alin. (1), art. 240 alin.(3), art. 56 alin.(2) Cod de procedură civilă, consideră că instanța este limitată în posibilitatea expunerii asupra unor solicitări față de care intimatul nu a înaintat pretenții, or, conform cererii de apel intimatul și-a motivat poziția care atestă că instanța de fond corect s-a expus în privința aplicării termenului de prescripție la cerința de încasare a compensației de 250 de euro.

Referitor la aplicarea termenului de prescripție, având în vedere prevederile art. art. 268 lit. d), art. 272 alin. (1), (2) Cod civil, recurentul a indicat că termenul de prescripție extinctiv a început să curgă la 31 august 2016, în ziua când obligația de transportare a reclamantului a devenit exigibilă și el a aflat despre încălcarea dreptului său. Așadar, Veaceslav Bavelchi urma să se adreseze în judecată în termen de 6 luni, cererea de chemare în judecată fiind înregistrată doar la 04 octombrie 2017, peste un an și o lună. Astfel, a conchis că reclamantul a omis termenul de prescripție de 6 luni pentru apărarea drepturilor și intereselor sale.

Prin critica adusă deciziei instanței de apel, recurentul a menționat că instanța de apel și-a întemeiat poziția privind casarea hotărârii primei instanțe, reținând că „în cazul dat însuși intimatul ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” prin acțiunile sale privind repararea parțială a prejudiciului material în legătură cu refuzul de a fi îmbarcat în avion contra voinței sale lui Veaceslav Bavelchi, a întrerupt cursul prescripției extinctive, lăsând fără examinare adresarea repetată a ultimului din 29 mai 2017 privind achitarea compensației în valoare de 250 de euro pentru refuzul de a fi îmbarcat contra voinței sale în avionul cu care urma să zboare până la Aeroportul Bodrum”. Or, instanța de apel eronat a interpretat faptul întreruperii prescripției prin motivul reparării prejudiciului material, care, de fapt, nici nu a constituit obiect al litigiului. De altfel, în contextul prevederilor art. 277 alin. (1) Cod civil, ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” nu a întreprins nici o acțiune în vederea recunoașterii compensației în mărime de 250 de euro, iar procesele-verbale la care s-a referit instanța de apel nu au tangență cu litigiul în cauză și nu poate constitui o acțiune de întrerupere a termenului de prescripție, din considerentul că ultimele nu se referă la compensația cu privire la 250 de euro care se achită conform Hotărârii Guvernului nr.836 din 08 noiembrie 2012 pentru aprobarea Regulamentului privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborului.

Cu referire la cauzarea prejudiciului moral, recurentul a invocat că obligația de a dovedi fapta pricinuirii prejudiciului moral (suferințelor psihice sau fizice suportate) îi revine părții care se consideră vătămată într-un drept al său, iar în cererea despre compensarea prejudiciului moral, intimatul nu a demonstrat în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni, inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale psihice, prin ce se manifestă obligația de compensare a prejudiciului moral, care este legătura dintre acțiunile efectuate de către transportator și pricinuirea acestuia daunelor morale. La fel, rezultând din criteriul echității, care presupune că despăgubirea pentru prejudiciul moral trebuie să fie justă, rațională și echitabilă, trebuie a fi stabilită în așa mod încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului cauzat, fiind menținut echilibru între daunele

efectiv pricinuite și suma acordată. Astfel, suma de 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral este una exagerată, or, nu s-a probat situația stresantă din punct de vedere psihologic precum și repercusiunile acestora asupra psihicului intimatului, invocând în acest sens și hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 9 din 09 octombrie 2006 cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 13 februarie 2019, iar Compania Aeriană „Air Moldova” SRL a declarat recurs la 22 aprilie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea către participanții la proces a copiei deciziei contestate prin scrisoarea de însoțire din 18 martie 2019 (f.d.116) și a fost recepționată de către recurent la 03 aprilie 2019 (f.d.128). Astfel, recursul declarat la 22 aprilie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 19 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecății, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Compania Aeriană „Air Moldova” SRL și va casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă se distinge că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2), (3), (5), (6) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele

apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

Colegiul precizează că procedura de judecată a apelului presupune verificarea și aprecierea legalității și temeiniciei hotărârii atacate, la cererea apelantului, printr-o nouă judecată în fond.

Inițial Colegiul accentuează că apelul prin efectul său devolutiv, permite transmiterea cauzei și a dreptului de a o judeca, în principiu integral, sub toate aspectele de fapt și de drept, de la instanța inferioară la instanța de grad superior. În consecință, în apel se poate proceda la o a doua examinare sau judecare completă a cauzei. Efectul devolutiv este însă limitat la ceea ce a constituit obiectul judecării în prima instanță și la ceea ce constituie obiectul criticii aduse de apelant activității primei instanțe, adică *tantum devolutum quantum appellatum; tantum devolutum quantum judicatum*.

Totodată, având în vedere prevederile legale procesuale relevante, judecarea apelului se face după regulile de la judecata în primă instanță și ținând seama de dispozițiile speciale din materia apelului, și anume: a) părțile nu se vor putea folosi înaintea instanței de apel de alte motive, mijloace de apărare și dovezi, decât cele invocate la prima instanță sau arătate în motivarea apelului; cât privește probele, legea dă dreptul instanței să încuviințeze și administrarea probelor a căror necesitate rezultă din dezbateri; în ipoteza în care apelul nu se motivează ori motivarea apelului nu cuprind motive, mijloace de apărare sau dovezi noi, instanța de apel se va pronunța, în fond, numai pe baza celor invocate la prima instanță; b) în apel nu se poate schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot face cereri noi; în principiu, cererea se poate considera nouă când s-ar deosebi prin obiect și cauză de cererea de chemare în judecată sau când partea ce exercită calea de atac ar invoca o altă calitate ori dacă s-ar atribui oponentului o altă calitate decât aceea avută la prima instanță.

Or, aceste teze, în esență, sunt reflectate în dispozițiile art. 372 alin.(1), (2), (3) Cod de procedură civilă, conform cărora părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art. 119¹ alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță. Pot fi citați în instanță de apel martorii audiați în primă instanță dacă în cererea de apel se contestă depozițiile lor. În apel nu se poate schimba calitatea procedurală a părților, temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții. Se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță, se poate solicita o compensație legală.

Pornind de la premisa precum că normele de drept procedural citate anterior stabilesc limitele de judecare a apelului și ce presupune examinarea cauzei în ordine

de apel, Colegiul notează că instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, a admis încălcarea normelor de drept procedural, depășind limita judecării cererii de apel.

În această succesiune logică, Colegiul reiterează că prin cererea de chemare în judecată depusă la 04 octombrie 2017 împotriva SRL „Lider-Tur”, ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor, partea reclamantă a solicitat încasarea de la pârâți, în mod solidar, compensația pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, contra voinței sale, în sumă de 250 de euro, echivalentul în valută națională conform cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii, a sumei de 30000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată (f.d.2-6).

Prin hotărârea din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central, s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bavelchi împotriva SRL „Lider-Tur”, ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor cu privire la încasarea compensației și a prejudiciului moral (f.d.61, 67-69).

Instanța de apel, în conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, în baza art. 385 Cod de procedură civilă, prin decizia din 13 februarie 2019 a admis apelul declarat de Veaceslav Bavelchi și a casat hotărârea din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei, sediul Central și a emis o nouă hotărâre de admitere parțială a cererii de chemare în judecată depusă de către Veaceslav Bavelchi cu încasarea de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” în beneficiul lui Veaceslav Bavelchi a îndemnizației în mărime de 250 de euro, echivalentul în lei moldovenești la momentul executării hotărârii, a prejudiciului moral în mărime de 1000 de lei, iar în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate. Totodată, s-a încasat de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 250 de lei (f.d.99-115).

Colegiul învederează că prin apelul preliminar declarat la 03 iulie 2018 împotriva hotărârii primei instanțe, Veaceslav Bavelchi a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei și pronunțarea unei hotărâri noi de admitere a cererii de chemare în judecată (f.d.66).

Prin cererea de apel motivată depusă la 09 octombrie 2018, prin intermediul oficiului poștal (f.d.80), Veaceslav Bavelchi a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii din 07 iunie 2018 a Judecătorei Orhei și pronunțarea unei hotărâri noi sub formă de decizie prin care să fie admisă parțial cererea de chemare în judecată și să se încaseze de la SRL „Lider-Tur” compensația pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, contra voinței sale, în sumă de 250 de euro, echivalentul în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii; încasarea de la SRL „Lider-Tur” și ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, în mod solidar, a sumei de 30000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral (f.d.78-79).

În această ordine de idei, Colegiul arată că cerințele reclamantului, respinse ca fiind tardive prin hotărârea primei instanțe (f.d.61, 67-69), vizau încasarea de la SRL „Lider-Tur” și ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, în mod solidar, a compensației pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, contra voinței sale, în sumă de 250 de euro, echivalentul în valută națională conform cursul oficial al Băncii Naționale a

Moldovei la momentul executării hotărârii, a sumei de 30000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată (f.d.2-6).

Pornind de la solicitările și alegațiile din apel ale reclamantului Veaceslav Bavelchi, care a solicitat încasarea compensației de la SRL „Lider-Tur” și doar prejudiciul moral în mod solidar de la SRL „Lider-Tur” și ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, Colegiul constată că instanța de apel prin decizia pronunțată a depășit limitele judecării cererii de apel.

Or, în conformitate cu 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, dispoziție legală citată anterior, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate.

Prin prisma argumentelor invocate de recurent la acest capitol, Colegiul notează că într-adevăr prin cererea de apel motivată, din expunerile apelantului Veaceslav Bavelchi se distinge, în esență, dezacordul cu hotărârea primei instanțe în partea respingerii ca fiind tardivă a acțiunii înaintate împotriva SRL „Lider-Tur”. Or, odată fiind solicitată respingerea ca fiind tardivă acțiunea doar la cererea ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” expusă în referința depusă la cererea de chemare în judecată și în condițiile existenței a doi pârâți și pretențiile fiind înaintate solidar față de ambii, apelantul a pretins că instanța de fond urma în baza art. 248 alin.(2) Cod de procedură civilă, de a delimita măsura în care hotărârea trebuie executată de fiecare pârât sau caracterul solidar al răspunderii. De altfel, apelantul a accentuat că SRL „Lider-Tur” nu a înaintat cerere de respingere a acțiunii ca fiind tardivă.

Conform art. 271 Cod civil, în redacția în vigoare în perioada de referință, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond. În apel sau în recurs, prescripția poate fi opusă de îndreptățit numai în cazul în care instanța se pronunță asupra fondului.

Deși, prima instanța a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bavelchi împotriva ambilor pârâți, în criticile aduse hotărârii primei instanțe în cererea de apel, apelantul nu-și exprimă decât dezacordul cu soluția primei instanțe în partea ce vizează respingerea ca fiind tardivă a pretenției de încasare a compensației de la SRL „Lider-Tur”, dar nu și de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”.

Mai mult, chiar și în solicitarea din apel Veaceslav Bavelchi pretinde încasarea doar de la SRL „Lider-Tur” a compensației pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, contra voinței sale, în sumă de 250 de euro (f.d.79).

Având în vedere aceste împrejurări, Colegiul conchide că instanța de apel contrar prevederilor legale a casat integral hotărârea primei instanțe, examinând cauza în fond, a pronunțat o hotărâre nouă de admitere parțială a acțiunii, încasând doar de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” atât compensația în sumă de 250 de euro, cât și prejudiciul moral în sumă de 1000 de lei. Or, instanța de apel verifică legalitatea hotărârii primei instanțe în limitele cererii de apel.

Colegiul precizează la caz că prima instanță a respins acțiunea înaintată de către Veaceslav Bavelchi ca fiind tardivă, ceea ce denotă că nu a fost soluționat fondul cauzei.

Chiar și în condițiile efectului devolutiv al apelului, aspect detaliat supra, care acordă dreptul instanței de apel de a judeca cauza, în principiu integral, sub toate

aspectele de fapt și de drept, nu a fost exclusă obligația instanței de apel de a se expune în limitele cererii de apel înaintate de către Veaceslav Bavelchi, în situația în care în raționamentele invocate și în solicitările formulate a inserat expres în ce constă dezacordul cu hotărârea primei instanțe și care sunt pretențiile față de ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”.

În acest context, Colegiul reliefă că în cererea de apel depusă, Veaceslav Bavelchi a indicat că, odată ce de către instanța de fond a fost respinsă cerința cu privire la încasarea compensației pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion contra voinței sale, litigiul izvorât din contractul de transport, urma să admită cerința sa cu privire la încasarea prejudiciului moral, ca fiind un litigiu izvorât din dreptul imprescriptibil al consumatorului.

Această împrejurare denotă suplimentar că Veaceslav Bavelchi nu contestă hotărârea în partea respingerii ca fiind tardive a cerinței față de ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” cu privire la încasarea compensației pentru refuzul de a fi îmbarcat în avion, ci doar în partea respingerii cerinței date înaintate față de SRL „Lider-Tur”. Mai mult, Veaceslav Bavelchi nu pretinde încasarea de la ÎS Compania Aeriană „Air Moldova” a acestei compensații, însă pretinde doar încasarea prejudiciului moral în mod solidar de la SRL „Lider-Tur” și ÎS Compania Aeriană „Air Moldova”, invocând dreptul imprescriptibil al consumatorului conform art. 20 alin. (4), (5) al Legii privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003.

În corolar, la rejudecarea cauzei, instanța de apel, având în vedere aspectele sus-accentuate și cererea de apel înaintată, urmează a determina prin ce se exprimă dezacordul apelantului cu hotărârea primei instanțe, care sunt cerințele finale ale reclamantului față de ambii părți și a se expune în limitele cererii de apel. Pe de o parte, urmează a fi asigurată rezolvarea integrală a litigiului și posibilitatea valorizării efective a drepturilor dobândite prin hotărâre, iar, pe de altă parte, plenitudinea devoluțiunii, fără a se ignora limitele acesteia.

Or, pornind de la regula *tantum devolutum quantum appellatum*, care stabilește că cauza se transmite către instanța superioară, spre a fi din nou judecată, doar în măsura sau în limitele în care activitatea instanței inferioare a fost criticată. Instanța superioară este limitată la a cerceta cauza numai cu referire la motivele indicate în cererea de apel și se va pronunța doar în aceste limite.

Din aceste considerente, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Compania Aeriană „Air Moldova” SRL și a casa integral decizia instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Compania Aeriană „Air Moldova” Societate cu Răspundere Limitată.

Se casează integral decizia din 13 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Veaceslav Bavelchi împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Lider-Tur”, Companiei Aeriene „Air

Moldova” Societate cu Răspundere Limitată, intervenient accesoriu Agenția pentru Protecția Consumatorilor cu privire la încasarea compensației și a prejudiciului moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh